

YEŞİLÇAM FİLM MÜZİKLERİNDEKİ METRONOM HIZI DEĞİŞİKLİKLERİNİN İZLER KİTLE ÜZERİNDE MEYDANA GETİREBİLECEĞİ ALGISAL FARKLILIKLAR

Yağmur Eylül DÖNMEZ* 1, Ünal İMİK**

*İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

**İnönü Üniversitesi Devlet Konservatuarı Müzik Bölümü

Özet

Bu araştırma, Yeşilçam film müziklerindeki metronom hızı değişkenin izler kitle üzerinde meydana getirebileceği algısal farklılıkları saptayarak dinleyici üzerindeki etkilerini ortaya koyabilmeyi hedeflemektedir. Araştırma, betimsel bir özellik sergilemekte olup, durum tespiti yapabilmek amacıyla içerik analizine yönelik bir yaklaşım ile incelenmiştir. Yeşilçam filmlerinde ana tema ezgilerinde metronom hızı değişikliğine sahip olan filmler; anket yoluyla farklı yaş, cins, eğitim seviyesi, sosyo-kültürel yaşam düzeyindeki izleyicilerin beğenisine sunulmuş ve bu filmlerde yer alan müziklerin metronom hızı değişikliklerine yönelik sorulara cevap aranmıştır. Daha sonrasında elde edilen veriler, görsel grafiklere dönüştürülmüştür. Araştırmada elde edilen sonuçlardan bazıları sıralanacak olursa; Yeşilçam film müziklerinin; duygu ve düşüncelerimizin aktarımında önemli bir ifade biçimi olduğu, düşük metronom hızında kullanılan ana tema ezgilerinin eserlerin izleyiciler üzerinde daha negatif ve hüzünlü bir etki oluşturabildiği, buna karşın metronom hızının yüksek olduğu ana tema eserlerinde ise bireyin daha pozitif ve neşeli bir ruh haline kavuşabileceği ilk aklımıza gelenlerden birkaçı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Türk Müziği, Yeşilçam Film Müziği, Metronom Hız Değişiklikleri.

ALGICAL DIFFERENCES TO TRANSMIT THE METRONOM SPEED AMENDMENTS IN YEŞİLÇAM FİLM MUSIC ON THE TRACK MASS

This research aims to determine the perceptual differences that metronome speed changes in the music used in the Yeşilçam films, which have acquired a great place in Turkish cinema, on the mass, to identify the effects and to reveal their effective roles in the film. In the study; (descriptive) is examined with an approach to content analysis in order to determine the situation. The films which have metronome speed changes in main theme melodies in Yeşilçam films are; different age, sex, education level, socio-cultural life level of the audience was presented to the audience with the help of the questionnaire. Subsequently, the data obtained were converted to visual graphs. If some of the results of the research are listed; Yeşilçam film music; We believe that the main theme melodies used at the low metronome speed can create a more negative and sad effect on the viewers, whereas in the main theme works where the speed of the metronome is higher, the individual can reach a more positive and joyful mood. There will be several.

Keywords: Music, Turkish Music, Yeşilçam Soundtrack, Metronome Speed Changes.

1.Giriş

Duygu ve düşüncelerimizin anlamlı seslerle yeni bir ifade biçimine dönüştüğü müzik eserlerimiz, bünyesinde barındırdığı farklı özellikleri ile dinleyicinin beğenisini kazanmaktadır. Bir müzik eserini meydana getiren birçok unsur (melodi, ritim, söz vb.) bu konuda etkili olmakla beraber, tercih edilen metronom hızı, dinleyiciye iletilmek istenen duygusal mesajın aktarımında oldukça önemli bir rol oynayabilmektedir.

Algı, anlam yükleme becerimizdir ve kelime anlamı ile dış dünyanın duygusal etkilemelerinin bilinçte uyardığı izlenimlerdir; söz konusu etkilemeler akım miknatısal dalgalar ve ses dalgaları aracılığıyla olmaktadır (Peynircioğlu, 1996:27). Müzik eserleri de dinleyicilerin bilincinde çeşitli izlenimler bırakırlar. Bu izlenimler bireyin yaşanmışlıkları ile alakalı olabileceği gibi, toplumun büyük bölümü tarafından yaygın biçimde kabul görmüş bir şekilde de olabilir. Örneğin genelde hüzün etkisi bırakan bir melodi özel hayatında farklı yaşanmışlıkları olan bir bireyde neşeli bir etki de yaratabilir. Fakat karşılaşılan bu durum genelde bir istisnadır.

¹ Sorumlu yazar e mail: yagmureyluldonmez@gmail.com

Türk sinemasını tesiri altına alan Yeşilçam filmlerinde ise; ana tema ezgilerinde tercih edilmiş olan müziklerin metronom hızında yapılmış olan değişikliklerin izler kitle üzerinde oluşturmada olduğu duygular; neden olduğu duygu değişiklikleri ile filme farklı bir algı kattığı düşünülmektedir.

Yapılan araştırmalar, insanların dört temel duyguya sahip oldukları göstermektedir. Bunlar mutluluk, üzüntü, öfke ve şaşkınlıktır(Arsoy,1968). Yeşilçam sinema döneminde ise bu durum bazı sahnelerde duygu içeriğini yoğunlaştırmak amacıyla metronom hızı oldukça düşürülerek eserler Çabukça (Allegretto) hızdan, Ağır (Largo) bir hız seviyesine getirilerek sağlanmaktadır. Bu yolla filmdeki sahneler izleyici kitle üzerindeki duygu yoğunluğunu ve duygusal etkileri arttırmayı amaçlamaktadır. Ana tema ezgisinde yapılmakta olan bu metronom değişiklikleri ile hem film içerisindeki devamlılık sağlanmaktadır. Hem de bu devamlılık sayesinde izleyicinin kulağında ezginin kalıcı olması açısından önem arz etmektedir.

2.Yöntem

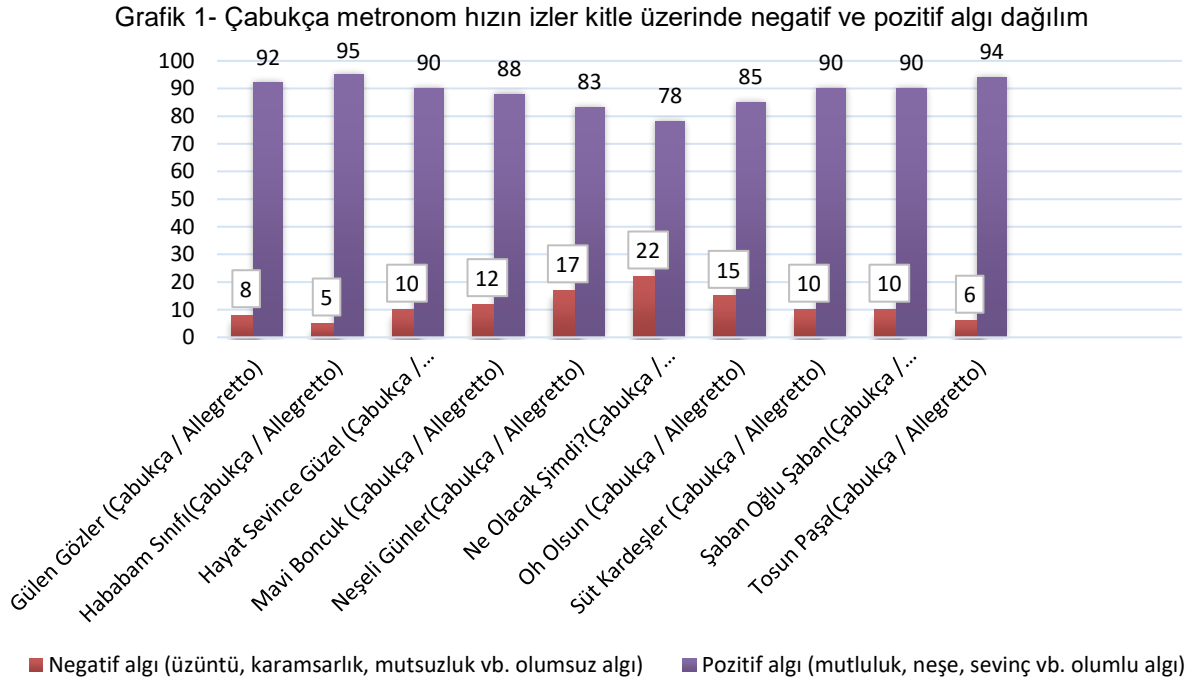
Yeşilçam filmlerinde kullanılmakta olan müziklerin sadece metronom hızı değişkeninde meydana gelen farklılık ile (pozitif yada negatif yönü) izler kitle üzerinde ne tür bir algı farklılıkları meydana getirebileceğini tespit etmek amacı ile yapılan bu araştırmada; durum tespiti yapabilmek amacıyla içerik analizine yönelik bir yaklaşım sergilenmiştir.

Yeşilçam filmlerinin ana tema ezgilerinde metronom hızı değişikliğine sahip olan filmler; anket yoluyla farklı yaş, cins, eğitim seviyesi, sosyo-kültürel yaşam düzeyindeki izleyicilerin beğenisine sunulmuş ve bu filmlerde yer alan müziklerin metronom hızı değişikliklerine yönelik sorulara tabii tutulmuşlardır. Elde edilen veriler görsel grafiklere dönüştürülmüştür.

Araştırmanın metronom hızı değişkeninin Yeşilçam sineması izleyicilerinde meydana getirebileceği algısal farklılıkları (pozitif ve negatif etkisiyle) incelemesi ve bu konuda çeşitli tespitler ortaya koyması bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

3.Bulgular ve Yorum

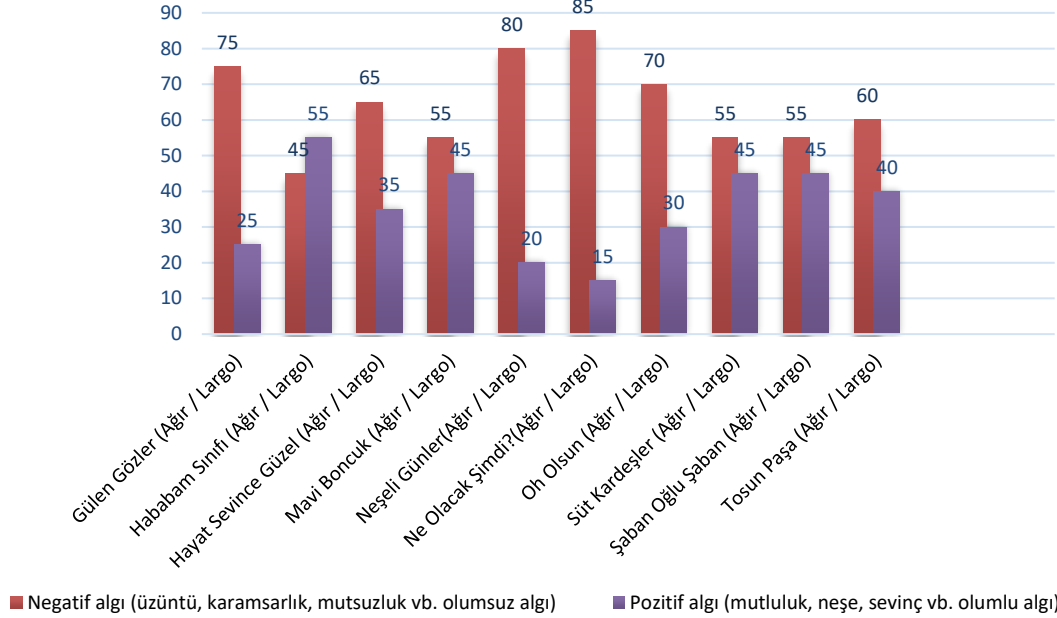
Farklı yaş, cins, eğitim seviyesi, sosyo-kültürel yaşam düzeyindeki izler kitle üzerinde uygulanmış olan anket sonuçlarına göre;

Metronom hızlarının farklı kullanımlı olduğu Yeşilçam filmlerinde genellikle ana ezgisi jenerik, dip, geçiş ve bitiş müziği olarak yoğunluklu ve Çabukça (Allegretto) metronom hızında kullanılmaktadır. Bu durumun, ana

tema ezgisinin izleyicinin hafızasında Çabukça tempoda kalmasına sebep olduğu düşünülmektedir. Grafik 1' de görüldüğü üzere Yeşilçam filmlerinde kullanılmakta olan ana tema ezgilerinin Çabukça (Allegretto) hız olarak izleyici kitleye sunulduğunda büyük bir oranla pozitif- mutluluk verici etkilerin oluştuğunu görülmektedir. Oran olarak az da olsa yer almakta olan negatif- olumsuz algının ise; film içerisinde yer alan duygusal sahnelerin izleyici kesim tarafından daha çabuk hatırlanabildiği ve bu nedenle kullanılan Ağır (Largo) hızdaki melodinin de hatırlanabildiği düşünülmektedir.

Grafik 2- Ağır metronom hızın izler kitle üzerinde negatif ve pozitif algı dağılımı

Grafik 2'de yer alan Ağır (Largo) metronom hızın izler kitle üzerinde negatif ve pozitif algı dağılımı incelendiğinde ise genel olarak ağır ritmin vermiş olduğu etki ile negatif- olumsuz etki uyandırmakta olduğu saptanmaktadır. Bu durum, filmde kullanılan ana tema ezgilerinin Ağır (Largo) kullanımının genel olarak film içerisindeki boşlukları doldurmak ve dip müziği tercihi olarak kullanılması düşünülmektedir. Ancak konuya yönelik yapılan araştırma sürecinde bazı örneklemelerin ağır (largo) metronom hızına rağmen çeşitli film müziklerine karşı kalıcı düşünceleri olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin düşük metronom hızında olsa dahi eserlerin neşeli bıraktığının belirtildiği durumlar yaşanmıştır. Bu durumu ise; film içerisinde yer almakta olan ana tema ezgisinin jenerik -bitiş kullanımlarında çabukça (allegro) hız tercih edilmesi ve Yeşilçam filmlerinin genel olarak mutlu son ile bitmesi izler kitle üzerinde her ne karar ezgiyi ağır tempoda dinlerse dinlesin olumlu etki ile düşünmesine neden olarak açıklanabilmektedir.

4.Sonuçlar ve Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar sıralanacak olursa,

- Yeşilçam film müziklerinin; duygu ve düşüncelerimizin aktarımında önemli bir ifade biçimi olduğu,
- Yeşilçam filmlerinde kullanılan ana tema ezgilerinin metronom hızı değişkeninin meydana getirdiği algıya bağlı olarak duygu yoğunluğunda etkili olabileceği,
- Düşük metronom hızında kullanılan ana tema ezgilerinin izleyiciler üzerinde daha negatif ve hüzünlü bir etki oluşturabildiği, buna karşın metronom hızının yüksek olduğu ana tema eserlerinde ise bireyin daha pozitif ve neşeli bir ruh haline kavuşabileceği,
- Ağır metronom hızına sahip ana tema ezgilerinin bazı durumlarda izler kitleye jenerik -bitiş müziklerinde çabukça (allegro) hızı veya neşeli sahneleri anımsamasının pozitif bir etki uyandırmakta olduğu,
- Çabukça metronom hızına sahip ezgilerin ise, film içerisinde yer alan duygusal sahnelerle ağır tempodaki eseri hatırlaması sonucu izleyicide olumsuz- negatif bir etki uyandırabilmekte olduğu da düşünülmektedir.

Kaynaklar:

1. Arısoy, N. (1968). Yeni Psikolojiye Giriş. İstanbul: Özüpek Matbaası
2. ABİSEL, N, (1978). "Türk Sinemasının İşleyişi ve Sorunları". Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Ankara.
3. DÖNMEZ, Y, E, (2017). "Yeşilçam Filmlerinde Türk Sanat Müziği Makamları ve Etkileri". Ankara: Gece Yayınları.
4. DÖNMEZ, Y, E, "1968-1978 Yılları Arasında Yeşilçam Filmlerinde Kullanılan Türk Müziklerinin Makamsal ve Yapısal Açılardan İncelenmesi". İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
5. Erdoğan, İ. (2002). İletişimi Anlamak. Ankara: Erk yayınları.
6. ERDOĞAN, İ- SOLMAZ, P, B, (2005). " Sinema ve Müzik" Ankara: Erk Yayınları.
7. ERKSAN, M, (1996). "Sinemanın 100. Yılı". Der: S.M. Dinçer, Türk Sineması Üzerine Düşünceler. Ankara: Doruk Yayınları.
8. İMİK, Ü, (2014). "Medya ve Müzik". Ankara: Gece Yayınları.
9. KIREL, S, (2005). "Yeşilçam Öykü Sineması". İstanbul: Babil Yayınları.
10. ONARAN, A, Ş, (1994). "Türk Sineması"(Cilt 1).İstanbul: Kitle Yayınları.
11. ŞENER, E, (1970). "Yeşilçam ve Türk Sineması". İstanbul: Kamera Yayınları.
12. Peynircioğlu, Z. F. (1996). Müzikte Algılama ve Bellek. Türk Psikoloji Dergisi, 11(36), 25-36. .
13. Uçan, A. (1994). Müzik Eğitimi. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
14. Uçan, A. (2000). Türk Müzik Kültürü, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları

İnternet Kaynakları:

15. Gülen Gözler <https://youtu.be/gkvdYmkczPY> (Erişim: 12.05.2018)
16. Hababam Sınıfı <https://youtu.be/hf2-8MRPGu8> (Erişim: 12.05.2018)
17. Hayat Sevince Güzel <https://youtu.be/lozQHPx2Lk0> (Erişim: 12.05.2018)
18. Mavi Boncuk <https://youtu.be/0aPemUexAk4> (Erişim: 12.05.2018)
19. Neşeli Günler https://youtu.be/FQ_7cabWOv0 (Erişim: 12.05.2018)
20. Ne Olacak Şimdi? https://youtu.be/nz9Z7Et_bbk (Erişim: 12.05.2018)
21. Oh Olsun https://youtu.be/HBRD_HbCwHE (Erişim: 12.05.2018)
22. Süt Kardeşler <https://youtu.be/KRy20M7uQM4> (Erişim: 12.05.2018)
23. Şaban Oğlu şaban <https://youtu.be/ZDoLID8feBU> (Erişim: 12.05.2018)
24. Tosun Paşa <https://youtu.be/guqpuNWQDhc> (Erişim: 12.05.2018)